

Nr 12.

Utlåtande i anledning av väckta motioner angående viss ändring i lagen om försäkring för olycksfall i arbete.

Andra lagutskottet har till behandling förehaft två inom riksdagen väckta, till lagutskott hänvisade motioner, nr 93 i första kammaren av herr *Nyström m. fl.* samt nr 129 i andra kammaren av herr *Gavelin m. fl.*

I motionerna, vilka äro likalydande, ha motionärerna anfört bl. a. följande:

Efter försäkringsrådet finns ingen instans att vända sig till, och man kan starkt ifrågasätta om detta är riktigt. Borde det inte i fråga om yrkessjukdomar finnas en ytterligare högre instans, dit den sjuke kan vända sig, i likhet med vad som tillämpas i fråga om rättsskipningen i övrigt? I denna instans borde läkarinflytandet vara dominerande. Ett annat alternativ är, att försäkringsrådet förstärkes med ett läkarkollegium av minst tre läkare, varav två experter, vilka utses för viss tid, och en tredje, som bör vara den läkare som behandlat den sjuke och utfärdat läkarutlåtande för honom. Dessa läkare inkallas endast då försäkringsrådet har att besluta i tveksamma och svårbedömliga fall av yrkessjukdom.

Under hänvisning till vad de sålunda andragit ha motionärerna hemställt »att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om skyndsamt utredning och förslag till ändring av olycksfallsförsäkringslagen enligt ettdera av härovan angivna alternativ.»

Beträffande de skäl, som i övrigt åberopats till stöd för detta yrkande, får utskottet hänvisa till motionerna.

I 4 § lagen den 17 juni 1916 om försäkring för olycksfall i arbete stadgas att den i lagen avsedda försäkringen äger rum i riksförsäkringsanstalten; dock att, där för ändamålet bildats sådant ömsesidigt olycksfallsförsäkringsbolag, vars delägare äro arbetsgivare och för vars förbindelse delägarna svara med obegränsad personlig ansvarighet, försäkringen av delägarnas arbetare i stället må äga rum i sådant bolag på i lagen angivna villkor.

Enligt 5 § samma lag prövas besvär över beslut av riksförsäkringsanstalten eller försäkringsbolag, som i 4 § avses, rörande ersättning eller eljest rörande tillämpning av någon i lagen given bestämmelse av ett för hela riket gemensamt försäkringsråd, som jämväl i övrigt har att med uppmärksamhet följa försäkringens tillämpning och utveckling.

Grunderna för försäkringsrådets organisation och verksamhet bestämmas enligt 5 § av Konung och riksdag.

Jämlikt 1 § lagen den 29 juni 1917 om försäkringsrådet skall rådet bestå av minst sju ledamöter. Enligt samma stadgande skola två av ledamöterna representera arbetsgivarna och två arbetarna. Dessa ledamöter jämte tre suppleanter för en var av dem förordnas av Konungen för två år i sänder efter förslag, som uppgjorts enligt viss i lagen närmare angiven ordning. Övriga ledamöter, av vilka en skall vara rådets chef, utnämnas omedelbart av Konungen. Minst två av dem skola vara lagkunniga män, vilka fullgjort vad författningarna föreskriva dem, som må nyttjas uti domarämbeten.

I 6 § lagen om försäkringsrådet stadgas att ärenden, som enligt olycksfallsförsäkringslagen skola behandlas av rådet, prövas och avgöras av fem ledamöter, så ock av fyra, där de äro om slutet ense. I behandling av viktigare ärende eller ärende av allmän betydelse skola deltaga minst sju ledamöter.

Närmare föreskrifter om försäkringsrådets verksamhet meddelas — enligt 7 § förenämnda lag den 29 juni 1917 — av Konungen.

Enligt 1 § *Arbetsordning för försäkringsrådet*, fastställd den 21 mars 1947 (nr 114), handlägger rådet de ärenden, som jämlikt olycksfallsförsäkringslagen, lagen om försäkring för yrkessjukdomar, militärsättningsförordningen eller annan författning eller arbetsordningen tillhöra rådets ämbetsbefattning.

Angående försäkringsrådets organisation hänvisar arbetsordningen till lagen om försäkringsrådet. Utöver där avsedda ledamöter — ordföranden och chefen, de ordinarie försäkringsråden och assessorerna samt representanterna för arbetsgivarna och arbetarna — kunna enligt 4 § arbetsordningen jämväl extra ordinarie försäkringsråd och assessorer samt tillfälliga ledamöter tillsättas.

6 § arbetsordningen innehåller ett stadgande enligt vilket försäkringsrådet i frågor, där erforderlig sakkunskap icke är företrädd, äger anlita biträde av särskilda sakkunniga.

Rörande läkares medverkan i försäkringsrådet har utskottet från rådet inhämtat följande uppgifter:

Hos försäkringsrådet tjänstgöra 3 kirurger såsom läkarledamöter, vilka förordnas av Kungl. Maj:t för budgetår. Läkarledamot föredrager ett visst antal mål per vecka och deltagar i besluten. Försäkringsrådet inhämtar även utlåtanden från medicinskt sakkunniga, som ej äro ledamöter i rådet. En del läkare deltaga i försäkringsrådets sammanträden och föredraga härvid de medicinska frågor, i vilka de avgiva utlåtande. F. n. tjänstgöra hos rådet 6 läkare såsom föredragande. Av dessa äro 2 sakkunniga i kirurgi, 2 i medicin och 2 i neurologi. Andra läkare avgiva endast skriftligt utlåtande. Antalet läkare, som ej deltaga i rådets sammanträden utan endast avgiva skriftligt utlåtande, uppgår i regel till 6 och omfattar 1 specialist inom vart och ett av följande områden, nämligen psykiatri, neurologi, dermatologi, röntgenologi, oftalmologi samt öron-, näs- och halssjukdomar.

Vid behov inforrdar försäkringsrådet utlåtande även av andra medicinska experter.

Vidare brukar rådet anlita en odontolog.

Vad angår behandlingen av besvärsmål rörande silikos, hör försäkringsrådet regelmässigt en sakkunnig i medicin och, därest röntgenologisk expert ej tidigare yttrat sig hos försäkringsinrättningen, även en röntgenolog.

Rådets kirurger (ledamöter och andra sakkunniga) bruka vid olika åsikter i någon fråga diskutera denna å särskilt sammanträde, s. k. läkarråd.

Vidare kan förekomma, att försäkringsrådet, när i tveksamma fall flera sakkunniga anlåtats och olika åsikter föreligga, inhämtar yttrande av kungl. medicinalstyrelsen.

Vid 1947 års riksdag antogs, efter förslag av Kungl. Maj:t genom proposition nr 317, en lag angående ändrad lydelse av 2 § *lagen den 26 maj 1909 om Kungl. Maj:ts regeringsrätt*. Lagändringen innebar bland annat, att prövningen av besvär i mål angående tillämpning av 1946 års lag om folkpensionering m. m. överflyttades från regeringsrätten till Kungl. Maj:t i statsrådet. Propositionen och i ämnet väckta motioner behandlades av andra lagutskottet. Vid utskottets i anledning av propositionen och motionerna avgivna utlåtande, nr 48, fanns fogad en av herr Norman m. fl. avgiven reservation, som godkändes av riksdagen. I reservationen anfördes bland annat följande:

Den i propositionen föreslagna lagändringen innebär, att besvär i mål angående tillämpning av 1946 års lag om folkpensionering ävensom de föreslagna lagarna om särskilda barnbidrag till änkers och invaliders m. fl. barn och om bidrag till änkor och änklingar med barn skola avgöras av Kungl. Maj:t i statsrådet. Statsrådet Möller har i propositionen nr 50 såsom skäl för att förlägga prövningen av besvärshärenden beträffande folkpensioneringen till Kungl. Maj:t i statsrådet anført, att det särskilt under de första åren efter den nya folkpensioneringslagens ikraftträdande vore av vikt att chefen för socialdepartementet bleve i tillfälle att följa tillämpningen av lagen. Förslaget till lag om särskilda barnbidrag till änkers och invaliders m. fl. barn hänvisar i fråga om besvär till folkpensioneringslagens bestämmelser. Chefen för justitiedepartementet har anslutit sig till den uppfattningen att besvär över pensionsstyrelsens beslut i ärenden angående folkpension och särskilda barnbidrag böra prövas av Kungl. Maj:t i statsrådet. I motionerna I: 363 och II: 521 hemställes, att sådan ändring vidtages i det genom propositionen nr 317 framlagda lagförslaget, att besvär i mål angående folkpensionering, särskilda barnbidrag och bidrag till änkor och änklingar med barn upptagas och prövas av regeringsrätten. Frågan om vilken myndighet som skall vara högsta instans i dessa mål är av stor betydelse. Skäl kunna anföras både för regeringsrätten och för Kungl. Maj:t i statsrådet som högsta instans. Ur flera synpunkter skulle måhända den lämpligaste lösningen av frågan vara inrättandet av en socialförsäkringsöverdomstol, som då skulle kunna vara högsta instans även för de mål, varom här är fråga. Enligt utskottets mening har det sociala reformarbetet nu fortskridit så långt, att inrättandet av en sådan prövningsinstans bör allvarligt övervägas. En utredning av denna fråga bör ske snarast möjligt. I avbidan på resultatet av utredningen synes Kungl. Maj:t i statsrådet

från och med den 1 januari 1948, såsom föreslås i propositionen, böra vara högsta instans beträffande ifrågavarande mål.

I reservationen hemställdes — förutom att riksdagen måtte antaga förslag till lag om ändrad lydelse av lagen den 26 maj 1909 om Kungl. Maj:ts regeringsrätt — att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville låta verkställa utredning om inrättandet av en för olika socialförsäkringsgrenar gemensam högsta prövningsinstans samt att Kungl. Maj:t måtte för riksdagen framlägga det förslag, vartill utredningen kunde föranleda.

I skrivelse den 17 juli 1947, nr 496, anhöll riksdagen om den föreslagna utredningen. Frågan om utredning är beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

Utskottet. Som i motionerna påpekats torde det ofta vara svårt att fastställa tidpunkten, då en yrkessjukdom föreligger, liksom även graden av den invaliditet, som blivit en följd av sjukdomen. Enligt utskottets mening är det av stor betydelse att lagstiftningen på hithörande område erhåller en utformning, som skapar garanti för att den av sjukdomen drabbade snabbt kan få fastslaget, såväl att ersättningsrätt förefinnes som omfattningen av densamma. Det är onekligen i hög grad otillfredsställande, när exempelvis en av silikos angripen arbetare får vänta i år, innan hans fall blir slutligen prövat. Motionärerna ha tänkt sig, att förevarande spörsmål skulle erhålla en lösning, antingen genom att ytterligare en prövningsinstans tillskapades över försäkringsrådet eller genom att detta förstärktes av ett läkarkollegium med viss i motionerna närmare angiven sammansättning. Vad det första alternativet beträffar torde förverkligandet av detta snarast komma att medföra ytterligare tidsutdräkt, innan avgörande i nu åsyftade fall komme att slutgiltigt fattas. Under hänvisning till ovan lämnade uppgifter vill utskottet i detta sammanhang erinra, att frågan om utredning rörande inrättandet av en för olika socialförsäkringsgrenar gemensam högsta prövningsinstans är beroende på Kungl. Maj:ts prövning. Vidkommande det andra alternativet framgår av den ovan lämnade redogörelsen, att läkarinslaget inom försäkringsrådet redan nu är av ungefär den omfattning, som i motionerna föreslagits.

Socialvårdskommittén är f. n. sysselsatt med en översyn av den sociala olycksfallsförsäkringslagstiftningen och väntas framlägga betänkande i ämnet under första halvåret innevarande år. Enligt vad utskottet under hand erfarit har kommittén, som tagit del av innehållet i motionerna, för avsikt att under sitt arbete upptaga bl. a. spörsmålet angående försäkringskyddets räckvidd, däribland frågan när en yrkessjukdom skall anses ha uppstått. Med hänsyn därtill anser utskottet ej skäl föreligga för riksdagen att hos Kungl. Maj:t nu hemställa om en särskild utredning rörande ifrågavarande spörsmål.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att förevarande motioner I: 93 och II: 129 icke måtte för-
anleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 20 februari 1951.

På andra lagutskottets vägnar:

DAVID NORMAN.

Närvarande: se under utlåtandet nr 11.